

УДК 351.74(574)

**Анастасія Олександрівна РАСЮК,**

кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,  
провідний науковий співробітник Науково-дослідної  
лабораторії кримінологічних досліджень та проблем запобігання злочинності  
Державного науково-дослідного інституту МВС України (м. Київ);  
ORCID : <https://orcid.org/0000-0001-5802-1187>

## ОБМЕЖЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ У ПОЗИТИВНОМУ ПРАВІ РЕСПУБЛІКИ КАЗАХСТАН

Аналізуючи законодавство Республіки Казахстан на наявність обмежень в діяльності правоохоронних органів, то, в першу чергу, перед нами постають три закони: «Про правоохоронну службу», «Про органи внутрішніх справ Республіки Казахстан» і «Про протидію корупції».

Звертаючись до Закону «Про правоохоронну службу», ми одразу ж знаходимо у ч. 4 п. 1 ст. 16 інформацію про те, що співробітники правоохоронної служби можуть здійснювати повноваження в межах наданих їм прав і відповідно до посадових обов'язків [1]. Тобто на законодавчому рівні чітко встановлюється чітке обмеження здійснення повноважень співробітників правоохоронних органів. Так, ч. 9 п. 1 ст. 16 чітко встановлює обмеження стосовно розголошення інформації, передбачаючи обов'язок зберігати державні секрети та іншу охоронювану законом таємницю, в тому числі і після припинення правоохоронної служби протягом часу, встановленого законом, про що дається підписка [1].

Слід зазначити, що у цьому законі у окремій статті передбачено обмеження, пов'язані з перебуванням співробітника на правоохоронній службі. У цій статті чітко визначено обмеження, які покладаються Законом. «Співробітник не має права: 1) бути депутатом представницьких органів і членом органів місцевого самоврядування, перебувати в партіях, професійних спілках, виступати в підтримку будь-якої політичної партії, створювати в системі правоохоронних органів громадські об'єднання, що переслідують політичні цілі, засновані на спільності їх професійних інтересів для представлення та захисту трудових, а також інших соціально-економічних прав та інтересів своїх членів та поліпшення умов праці; 2) займатися іншою оплачуваною діяльністю, крім педагогічної, наукової та іншої творчої діяльності; 3) займатися підприємницькою діяльністю, в тому числі брати участь в управлінні комерційною організацією незалежно від її організаційно-правової форми; 4) бути представником у справі третіх осіб, за винятком випадків, передбачених законами; 5) використовувати в неслужбових цілях кошти матеріально-технічного, фінансового та інформаційного забезпечення його службової діяльності, інше державне майно і службову інформацію; 6) брати участь в діях, що перешкоджають нормальному функціонуванню державних органів і виконання службових обов'язків, включаючи страйки; 7) у зв'язку з виконанням посадових повноважень користуватися в особистих цілях послугами фізичних і юридичних осіб; 8) використовувати своє службове становище в корисливих цілях, в тому числі шляхом змови з посадовими та іншими особами; 9) займати посаду, що знаходиться в безпосередній підлеглих посади, займаної його близькими родичами (батьками, дітьми, усиновлювачами, усиновленими, рідними та братами і сестрами, дідусями, бабусями, онуками) або чоловіком (дружиною)» [1]. Отже, у одній статті Закону «Про правоохоронну службу» вичерпно передбачено обмеження, які накладаються на представників правоохоронних органів у Республіці Казахстан.

Застосування вогнепальної та іншої зброї, а також умови застосування вогнепальної і іншої зброї, спеціальних засобів, фізичної сили чітко регламентовані ст. 61 і 62 [1] Закону «Про правоохоронну службу» і чітко встановлюють підстави і особливості їх застосування, тим самим обмежуючи представників правоохоронних органів діяти лише у межах чинного законодавства.

Закон «Про органи внутрішніх справ Республіки Казахстан» [2] у сфері обмежень діяльності правоохоронних органів здебільшого робить посилання на Закон «Про правоохоронну службу» [1], однак він теж встановлює деякі обмеження діяльності правоохоронних органів. Зокрема, п. 5 ст. 19 цього Закону встановлено, що співробітники при реалізації повноважень органів внутрішніх справ зобов'язані: 1) представитися і пред'явити службове посвідчення при зверненні до фізичних осіб; 2) повідомити особі після затримання підстави її затримання, роз'яснити, що вона має право не свідчити проти себе і близьких родичів, право на один телефонний дзвінок і захисника;

3) повідомити про затримання фізичної особи її близьких родичів; 4) дотримуватися права і законні інтереси фізичних осіб, не застосовувати тортури, насильство, жорстоке, нелюдське, принижуюче гідність поводження, умисне заподіяння фізичного болю і морального страждання. Забороняється примушувати давати свідчення і визнання себе винним в скоєнні кримінального чи адміністративного правопорушення [2]. Таким чином, Закон «Про органи внутрішніх справ Республіки Казахстан» розширює обмеження діяльності правоохоронних органів і додає до них зобов'язання гуманного ставлення до людини, її прав і свобод.

Закон «Про протидію корупції» [3] у пп. 1, пп. 2, пп. 3 п. 1 ст. 13 дублює положення Закону «Про правоохоронну службу» [1], про заборону посадовим особам займатися підприємницькою діяльністю, займатися іншою оплачуваною діяльністю, крім педагогічної, наукової та іншої творчої діяльності. Також у Законі «Про протидію корупції» [3] у п. 1 ст. 14 повторюються вимоги Закону «Про правоохоронну службу» [1] про те, що посадові особи не можуть обіймати посади, що знаходяться в безпосередній підлеглих посадам, які вони займають їх близькими родичами і (або) чоловіком (дружиною), а також свояками. Таким чином, передбачено такі обмеження: розголошення інформації; політичні; суміщення посад; представництва; матеріальні; приймати участь у страйках; використовувати своє службове становище в корисливих цілях; службового підпорядкування; процесуальні обмеження; застосування фізичної сили та спеціальних засобів.

#### **Список бібліографічних посилань**

1. О правоохранительной службе : закон Республики Казахстан от 06.01.2011 № 380-IV // Правмедиа : сайт. URL: [https://online.zakon.kz/Document/?doc\\_id=30916594#pos=452;-53](https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30916594#pos=452;-53) (дата звернення: 11.03.2019).

2. Об органах внутренних дел Республики Казахстан : закон Республики Казахстан от 23.04.2014 № 199-V // Правмедиа : сайт. URL: [https://online.zakon.kz/document/?doc\\_id=31538985#pos=459;-17](https://online.zakon.kz/document/?doc_id=31538985#pos=459;-17) (дата звернення: 11.03.2019).

3. О противодействии коррупции : закон Республики Казахстан от 18.11.2015 № 410-V // Правмедиа : сайт. URL: [https://online.zakon.kz/Document/?doc\\_id=33478302#pos=213;-53](https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=33478302#pos=213;-53) (дата звернення: 11.03.2019).

*Одержано 15.03.2019*

---

УДК 351.746.1(477)(091)

**Деніз Хейрулла огли РАШИДОВ,**

*курсант I курсу факультету № 1*

*Харківського національного університету внутрішніх справ;*

**Егор Євгенович РЕВА,**

*курсанти I курсу факультету № 1*

*Харківського національного університету внутрішніх справ*

*(науковий керівник – Дедурін Г. Г., кандидат історичних наук, доцент,*

*доцент кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1*

*Харківського національного університету внутрішніх справ)*

## **ГЕНЕЗА ОРГАНІВ ПОЛІТИЧНОЇ ПОЛІЦІЇ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ НА ТЛІ ПОЖВАННЯ РЕВОЛЮЦІЙНИХ РУХІВ У II ПОЛ. XIX СТ.**

За часів Російської імперії правоохоронна функція держави мала спотворений характер і розглядалася, здебільшого, як засіб встановлення контролю над суспільством з боку влади. Ліберальні реформи 60-х – 70-х рр. XIX ст. дозволили започаткувати деякі основи громадянського суспільства. Проте, поліцейська система держави зберігала свій репресивний характер, який став ще більш очевидним на тлі активізації різних суспільно-політичних рухів, деякі з яких обрали терористичний шлях боротьби з існуючою владою. Дослідження змін, що відбулися у структурі та завданнях органів політичної поліції під впливом цих подій, не втратило своєї актуальності і для сучасної історико-правової науки.

Після скасування кріпацтва виникла негайна потреба у реорганізації поліцейських структур, які, на той момент, вже не відповідали потребам часу. Безумовно, реформування не могло не торкнутися й органів політичної поліції. Необхідність цього стала очевидною особливо після замаху Д. Каракозова на імператора Олександра II, що стався 4 квітня 1866 р. У 1867 р. було